

i takoví, kteří si pro sebe v ústraní opakovali svůj úkol a pečlivě se z vlastní snahy pocvičovali, aby je jejich pánové nekárali a nebi-
li.

Ale podivný je tento další příběh o strace, za který nám ručí sám Plutarch. Žila v Římě v dlíně kteréhosi bradýře a přímo zá-
račně napodobila svým hlasem všechno, co slyšela: jednoho dne se stalo, že se před jejich dlínou zastavili trubáci a dlouho trou-
bili; od té chvíle a po celý následující den byla milá straca zamýš-
lená, nemá a melancholická, nad čímž všichni žasli a domnívali se, že ji tak ohlušil a ohromil zvuk polnic a že zároveň se sluchem vyhasl i její hlas. Nakonec však zjistili, že běželo o hluboké stu-
dium: straca se ponořila sama do sebe, její duch se cvičil a hlas připravoval, aby napodobil zvuk trubaců. Výsledkem bylo, že prv-
ní hlas, jež vydala, byl právě ten, že dokonale zopakovala jejich reptízy, pauzy i cviky a zároveň s tímto novým školením se opo-
vztlivě ztěkla všeho, co uměla vyjádřit do té chvíle. Nechtěl opo-
menout a neuvést také onen jiný příklad psa, kterého podle svě-
ho tvrzení tyž Plutarch viděl, když se plavil lodí. Cítil sice dob-
ře, že mánu porádl, ale v řazení příkladů dbám stejně málo o pořádek jako v celé své ostaralí práci. Nuže, ten pes by se byl rád dostal k oleji, který byl na dně džbánů, kam jazykem nemohl dosáh-
nout pro úzké hrdlo nádoby, nanosil si tedy kamínků a naházel
jich do džbánu tolik, až hladina oleje vystoupila k okrajům, kde k ní
měl přístup. Co je tohle jiného než účinek velmi důmyslného
ducha? Říká se, že si stejně vedou i afričtí krkavci, když je voda,
kde se chtějí napít, příliš mělká. Tento čin se do jisté míry blíží
tomu, co kral afrického národa Juba vyprávěl o slonech: když se
chytrosti lovců jeden ze slonů ocitne v hluboké jámě, jaké na ně
jsou líceny a které jsou zakryvány drobným roštem, aby byli slo-
ni oklamáni, jeho druhové snášejí spěšně na místo množství kame-
ní a dřevěných klacků, aby mu pomohli dostat se z jámy. Avšak
toto zvíře závodí s lidskými schopnostmi v tolika účincích, že
kdyby se mi chtělo vypočítávat dopodrobna všechna poučení, co
v té věci zkušenost přinesla, závěř, k němuž mířím, bych prosa-
dil přímo hravě: právím, že je víc rozdílů mezi tím a oním člo-
věkem než mezi daným zvířetem a daným člověkem ...

Přičítáme si přednosti vynyšlené a pomýslné, přednosti budou-
cí a neskutečné, za které se lidská schopnost nemůže sama sobě

zaručit, anebo si falešně přikládáme přednosti z hole naší domyš-
livosti, například rozum, vědění a čest: a zvířátům přenecháváme
za údel přednosti podstatné, věcné a hmatatelné, mlí, kld, jisto-
tu, nevinnost a zdraví, zdraví pravím, nejkrásnější a nebohatsí
dar, jež nám příroda je s to učinit. Tím způsobem si filosofové,
totiž stoická, může právem troufat říci, že kdyby byli Herakle-
tos a Ferecidas mohli vyměnit svou moudrost za zdraví a zbavit
se tou vyměnou jeden vodnatelnosti a druhý všiviny, která ho
mučila, byli by učinili správně. Čímž je moudrost hodnocena ješ-
tě více - je totiž srovnávána se zdravím a zdravím vyvažována -,
než se děje v tomto dalším tvrzení, které rovněž pochází od sto-
iků: říkají, že kdyby byla Kirké nabídla Ulixovi dva nápoje, jeden,
jímž by se stal z blázna mudrcem, a druhý s účinkem opačným,
Ulixes by byl měl přijmout spíš nápoj šílenství, než aby byl svo-
li, aby Kirké proměnila jeho lidskou podobu v podobu zvířecí;
a prohlašují, že sama Moudrost by byla k němu takto mluvila:
„Vzdej se mne, opusť mě raději, než abys mě ubyvoval v podobě
a těle osla!“ Cože! To se tedy této veliké a božské Moudrosti filo-
sofové vzdávají kvůli nějakému tělesnému a pozemskému rou-
chu? Tak to tedy najednou nad zvířata nevynikáme již rozumem,
schopností uvažovat a duši, nýbrž svou krásou, krásnou pletí
a krásným rozložení našich údů, a pro ty se musíme vzdát naše-
ho rozumu, naší moudrosti i všeho ostaralho.

Nuže, přijímám toto naivní a upřímné přiznání. Stoikové zřej-
mě poznali, že všechny ony vlastnosti, které tak oslavujeme, jsou
jen marný výmysl. I kdyby tedy zvířata měla všechnu cnost, vědu,
moudrost a schopnost stoiků, byla by pořád ještě zvířata; a pořád
by je nebylo možné srovnávat s jakýmkoli člověkem, byť i bíd-
ným, zlym a postrádačím rozumu. Zkrátka vše, co není takové,
jaci jsme my, nemá ceny. A sám Bůh, má-li co počítat, musí se
nám podobat, jak brzo povíme. Z čehož je zjevné, že se povyš-
jeme nad ostaral živočichy a vyjímáme se z jejich povahy a spo-
lčnosti nikoliv na základě opravdové rozumné úvahy, nýbrž
z počestlé a tvrdšího přýchy.

Ale abych se vrátil k své řeči, za údel máme přece i nestálost,
netrozhodnost, nejistotu, bolest, pověru, úzkost z věcí budoucích,
ba posmrtných, cizádnost, lakotu, žárliivost, závisť, nezřízené, násil-
nické a nezkroutné choutky, válku, lež, zrůdnost, pomlouvavčnost